

**KOMENDANT
NADODRZAŃSKIEGO ODDZIAŁU
STRAŻY GRANICZNEJ**

Krosno Odrzańskie, dnia 28 października 2021 r.

Sygn. Kontr. 1/NK/21

Egz. nr 2

NO-NK.0910.1.19.2021

**Pan ppłk SG Krzysztof SŁOWIK
KOMENDANT
Placówki Straży Granicznej
w Gorzowie Wlkp.**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

z kontroli na temat „Zasady powoływania tłumacza oraz dokumentowanie jego pracy” zrealizowanej w trybie zwykłym w Placówce Straży Granicznej w Gorzowie Wlkp., ul. Strażacka 36a, 66-400 Gorzów Wlkp., ujętej w zatwierdzonym w dniu 30.11.2020 r. „Rocznym planie kontroli jednostek i komórek organizacyjnych Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej przewidzianym do realizacji przez Wydział Kontroli w 2021 r.” nr NO-NK.093.1.2020.

Kontrolę na podstawie ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej¹ przeprowadził w terminie od 06.05.2021 r. do 25.06.2021 r. zespół kontrolny w składzie:

kierownik zespołu:

st. chor. szt. SG Łukasz Najdek – Starszy specjalista Wydziału Kontroli NoOSG upoważnienie nr 1/1/NK/21 z dnia 06.05.2021 r.²

członek zespołu:

- Paulina Mackowicz - Starszy specjalista Wydziału Kontroli NoOSG upoważnienie nr 1/2/NK/21 z dnia 06.05.2021 r.³

st. chor. szt. SG Krzysztof Mendel – Starszy specjalista Wydziału Kontroli NoOSG upoważnienie nr 1/3/NK/21 z dnia 06.05.2021 r.⁴

Funkcję kierownika w jednostce kontrolowanej w okresie objętym kontrolą pełnił:

- ppłk SG Krzysztof Słowik.

Fakt przeprowadzenia kontroli odnotowano w książce kontroli Placówki Straży Granicznej w Gorzowie Wielkopolskim⁵ str. 4, poz. 1, wg RWD Nr 2 poz. 13/14, Rtd NO-10/2014.

Czynności kontrolne przeprowadzono w siedzibie jednostki kontrolowanej w dniu 02.06.2021 r. oraz zostały one oparte na dokumentacji przekazanej do Wydziału Kontroli.

I. Zakres kontroli.

¹ t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 224

² Akta kontroli, str. 11

³ Akta kontroli, str. 12

⁴ Akta kontroli, str. 13

⁵ Zwanej dalej PSG w Gorzowie Wlkp.

Przedmiotem kontroli były:

- rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące realizacji zadań związanych z powoływaniem tłumaczy i realizacją usług tłumaczeń oraz sprawowanie nadzoru nad przedmiotową problematyką;
- legalność, rzetelność, celowość i gospodarność udziału tłumaczy w postępowaniach administracyjnych, przygotowawczych oraz sprawach o wykroczenia w tym ustalania czasu/ zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdu.

Kontrolą objęto okres od 01.08.2020 r. do 28.02.2021 r.

II. Cel kontroli.

Celem kontroli była ocena realizacji zadań służbowych dotyczących powoływania tłumaczy w prowadzonych postępowaniach z udziałem cudzoziemców, a także postępowania związanego z ustalaniem czasu pracy, wynagrodzenia tłumaczy za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdu. Ponadto kolejnym założeniem działań kontrolnych była ocena rozwiązań organizacyjno – funkcjonalnych w kontrolowanym zakresie oraz sposobu sprawowania nadzoru przez kadrę kierowniczą.

Wśród celów założono również ujawnienie ewentualnych nieprawidłowości i przyczyn ich powstania oraz osób za nie odpowiedzialnych, a także zebranie informacji niezbędnych do doskonalenia działalności służbowej w kontrolowanej tematyce.

III. Ocena skontrolowanej działalności.

Realizację zadań objętych zakresem kontroli uwzględniając kryterium legalności, rzetelności, celowości i gospodarności oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Ocenę końcową skontrolowanej działalności sporządzono w oparciu o takie czynniki jak: dobór próby, okres i zakres kontroli, wskazane mierniki oraz oceny cząstkowe na podstawie czterostopniowej skali⁶. Szczegółowy opis ustaleń w kontrolowanym obszarze zawarto w notatkach służbowych oraz zestawieniu tabelarycznym⁷. Kontrolę przeprowadzono na podstawie dokumentacji przekazanej z PSG w Gorzowie Wlkp., znajdującej się w Wydziale Kadr i Szkolenia, Pionie Głównego Księgowego, a także danych zaewidencjonowanych w Centralnej Bazie Danych Straży Granicznej [REDAKTED]⁸ oraz w Centralnej Bazie Danych [REDAKTED]⁹.

Zgodnie z informacją przekazaną przez Komendanta PSG w Gorzowie Wlkp. w okresie objętym kontrolą w PSG w Gorzowie Wlkp. przeprowadzono 90 postępowań administracyjnych, do których zawarto 55 umów z tłumaczami. Ponadto w badanym okresie przeprowadzono 8 postępowań karnych oraz 10 postępowań w sprawach o wykroczenia, w trakcie których korzystano z pomocy tłumacza. Kontrolujący ustalili na podstawie dostępnych systemów teleinformatycznych SG oraz na podstawie dokumentacji, że w kontrolowanym okresie przeprowadzono 103 postępowania administracyjne, 7 postępowań karnych oraz 28 postępowań w sprawach o wykroczenia. Jednocześnie potwierdzono udział tłumacza w prowadzonych postępowaniach w przypadku 87 postępowań administracyjnych, 4 postępowaniach karnych oraz 11 postępowań w sprawach o wykroczenie. Ponadto

⁶ Obejmuje ona: ocenę pozytywną, pozytywną z uchybieniami, pozytywną z nieprawidłowościami oraz negatywną, zgodnie z zasadami określonymi we *Wprowadzeniu do kontroli w administracji rządowej* – Warszawa, marzec 2012 r., str. 62

⁷ Akta kontroli, str. 336, s352-354,657-667

⁸ Zwanej dalej [REDAKTED]

⁹ Zwanej dalej CBD [REDAKTED]

ustalono, że w związku z przysługującą drogą odwoławczą 7 postępowań zostało przekazanych do Szefa Urzędu ds. Cudzoziemców w związku z czym nie podlegały one weryfikacji.¹⁰

W związku z powyższym dla osiągnięcia zamierzonego celu kontroli przyjęto, że sposób realizacji zadań związanych z powoływaniem tłumaczy i realizacji usług tłumaczy w postępowaniach administracyjnych, karnych i w sprawach o wykroczenia zostanie sprawdzony w 100%.

Kontrolujący przyjęte rozwiązania organizacyjno- funkcjonalne dotyczące realizacji zadań związanych z zawieraniem i realizacją usług tłumaczeń ocenili **pozytywnie z nieprawidłowościami**. Wpływ na powyższe miał fakt, iż na podstawie przedstawionej do kontroli dokumentacji stwierdzono przypadki zawierania umów z tłumaczami przez osoby do tego nieupoważnione. Ponadto stwierdzono przypadek prowadzenia postępowania przez funkcjonariusza występującego jednocześnie w roli tłumacza.

W odniesieniu do sformułowanego kryterium legalności, rzetelności, celowości i gospodarności w zakresie realizacji zadań związanych z udziałem tłumaczy w postępowaniach sformułowano ocenę **pozytywną z nieprawidłowościami**. Wpływ na powyższe miały stwierdzone przypadki niewykazania w ramach zawartej umowy przeprowadzonego postępowania z udziałem tłumacza, braki potwierdzenia wykonanego tłumaczenia sporządzonych dokumentów oraz niewykazanie w dokumentacji przetłumaczonych pisemnie dokumentów. W toku kontroli odnotowano również uchybienia świadczące o niewystarczającej rzetelności osób sporządzających poszczególne dokumenty.

1. Rozwiązania organizacyjno – funkcjonalne dotyczące realizacji zadań związanych z powoływaniem tłumaczy i realizacją usług tłumaczeń oraz sprawowanie nadzoru nad przedmiotową problematyką.

W okresie objętym kontrolą w PSG obowiązywał zatwierdzony przez Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej Wewnętrzny Podział Zadań z dnia 16.04.2018 r.¹¹

W przedmiotowym dokumencie wskazano podział obowiązków dotyczących prowadzenia i nadzoru nad postępowaniami administracyjnymi, sprawami o wykroczenia i karnymi pomiędzy osoby funkcyjne i poszczególne komórki organizacyjne.

Zgodnie z zapisami powyższego dokumentu zadania związane z prowadzeniem postępowań administracyjnych wobec cudzoziemców zostały przypisane Zespołowi do Spraw Migracji Grupy do Spraw Cudzoziemców, a wykroczenia i postępowania karne Referatowi Postępowań Karnych i Techniki Kryminalistycznej Grupy Operacyjno-Śledczej.

Szczegółowe ustalenia w zakresie przypisanych zadań poszczególnym komórkom organizacyjnym kontrolowanej PSG zawarto w notatce służbowej¹².

Zgodnie z decyzją Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej nr 72/20 z dnia 15 maja 2020 r. w sprawie trybu powoływania tłumacza w Nadodrzańskim Oddziale Straży Granicznej obowiązującą w okresie objętym kontrolą¹³ osobami uprawnionymi do zawierania umów w sprawie powołania tłumacza byli funkcjonariusze posiadający pisemne upoważnienie Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej.

Na podstawie informacji uzyskanych od Komendanta PSG¹⁴ ustalono, że upoważnienia do zawierania

¹⁰ Akta kontroli, str. 355-362

¹¹ Akta kontroli, str. 40-57

¹² Akta kontroli, str. 352-354

¹³ Decyzja Komendanta NoOSG nr 72/20 z dnia 15 maja 2020 r. w sprawie trybu powoływania tłumacza w Nadodrzańskim Oddziale Straży Granicznej dalej jako decyzja nr 72/20

¹⁴ Akta kontroli, str. 4-10

umów z tłumaczami posiadali nw. funkcjonariusze:

- st. chor. szt. SG [REDACTED] - starszy kontroler Zespołu ds. Migracji Grupy ds. Cudzoziemców (nr 164/KD/17);
- st. chor. szt. SG [REDACTED] - starszy kontroler Zespołu ds. Migracji Grupy ds. Cudzoziemców (nr 161/KD/17);
- mł. chor. SG [REDACTED] – specjalista Zespołu ds. Migracji Grupy ds. Cudzoziemców (nr 159/KD/17);
- kpr. SG [REDACTED] – młodszy asystent Zespołu ds. Kontroli Legalności Zatrudnienia, Grupy ds. Cudzoziemców (nr 83/KD/20).

Jednocześnie Komendant PSG wskazał, iż w ramach dokonanej samokontroli ujawniono, iż funkcjonariusz st. chor. szt. SG [REDACTED] – starszy kontroler Zespołu ds. Migracji, Grupy ds. Cudzoziemców „zawarł dwie umowy nie posiadając stosownego upoważnienia Komendanta NoOSG”.

Kontrolujący potwierdzili, iż wskazany funkcjonariusz zawarł w okresie objętym kontrolą 2 umowy z tłumaczami tj. umowy nr 53/GW/20 z dnia 22.08.2020 r. i nr 54/GW/20 z dnia 23.08.2020 r. nie będąc do tego upoważnionym.¹⁵ Jednocześnie potwierdzono, iż kierownik podmiotu kontrolowanego podjął działania naprawcze, w wyniku których upoważniono wskazanego funkcjonariusza do zawierania stosownych umów.¹⁶

W toku prowadzonych czynności ustalono, iż w okresie objętym kontrolą nw. funkcjonariuszom powierzono wykonywanie obowiązków służbowych na stanowisku Kierownika Zespołu ds. Migracji Grupy ds. Cudzoziemców w terminie:

- od 15.03.2020 r. do 14.09.2020 r. mł. chor. SG [REDACTED];
- od 01.10.2020 r. do 31.03.2021 r. st. chor. szt. SG [REDACTED].

Ponadto ustalono, iż we wskazanych okresach ww. funkcjonariusze mając powierzone obowiązki służbowe zawarli łącznie 9 umów z tłumaczami¹⁷.

Mając powyższe na uwadze oraz fakt, iż upoważnienia do zawierania umów o dzieło z tłumaczami w związku z prowadzonymi wobec cudzoziemców postępowaniami administracyjnymi oraz innymi czynnościami zostały wydane na okres pełnienia służby na konkretnie oznaczonym stanowisku służbowym, w ocenie zespołu kontrolnego zachodziła konieczność wydania upoważnień zgodnych ze stanowiskami, na którym powierzono wykonywanie obowiązków służbowych¹⁸.

Ponadto uzyskano informacje od Naczelnika Wydziału Koordynacji Działań, z której wynika, że ww. funkcjonariuszom w związku z powierzeniem obowiązków nie wydawano nowych upoważnień¹⁹.

Powyższe przypadki świadczą o niewystarczającej rzetelności funkcjonariuszy zawierających umowy z tłumaczami, jak również o niewystarczającym nadzorze w tym zakresie i ocenione zostały jako **nieprawidłowości**, za które odpowiedzialność ponoszą osoby nadzorujące oraz funkcjonariusze zawierający umowy z tłumaczami.

W trakcie kontroli przeanalizowano zgromadzoną dokumentację w kontekście zapisu § 6 decyzji nr 72/20, dotyczącego braku możliwości przeprowadzania postępowania przez funkcjonariusza, który dokonał tłumaczenia w ramach niniejszego postępowania.

Stwierdzono, że w postępowaniu nr 158/20/CU/ZDP kpr. SG [REDACTED] który występował w roli tłumacza był jednocześnie funkcjonariuszem prowadzącym przedmiotowe postępowanie pomimo,

¹⁵ Akta kontroli, str. 659-667

¹⁶ Akta kontroli, str. 60

¹⁷ Akta kontroli, str. 659-667

¹⁸ Akta kontroli, str. 61-62

¹⁹ Akta kontroli, str. 331-333

iż w czynnościach dotyczących przesłuchania uczestniczył również inny funkcjonariusz, tj. st. chor. szt. SG [REDAKTOWANE].²⁰

Komendant PSG poinformował, że powyższa sytuacja wynikała z pełnionego dyżuru weekendowego przez kpr. SG [REDAKTOWANE], a z kolei ograniczony udział st. chor. szt. SG [REDAKTOWANE] wynikał z norm czasu służby.²¹

Z analizy akt postępowania wynika, że postępowanie administracyjne zostało wszczęte w dniu 19.09.2020 r. Zgodnie z informacjami zawartymi w [REDAKTOWANE]²² służbę kpr. SG [REDAKTOWANE] rozpoczął o godz. 09:00, zaś st. chor. szt. SG [REDAKTOWANE] o godz. 09:30 w tym samym dniu.

Przesłuchanie strony zgodnie z protokołem przesłuchania strony nastąpiło o godz. 12:00 i z tą godziną służbę zakończyła st. chor. szt. SG [REDAKTOWANE].

W ocenie zespołu kontrolnego prowadzone postępowanie administracyjne mogło być przeprowadzone zgodnie z zapisami decyzji nr 72/20 bez wskazanych przez Komendanta PSG naruszeń norm czasu służby. Z uwagi na niezgodność z przepisem § 6 cytowanej powyżej decyzji wskazana sytuacja została oceniona przez zespół kontrolny jako **nieprawidłowość**, za którą odpowiedzialność ponosi osoba nadzorująca.

Ponadto poddano analizie szczegółowe zakresy obowiązków osób funkcyjnych w zakresie wpisów dotyczących prowadzonego nadzoru nad wykonywaniem zadań przez podległych funkcjonariuszy. Ustalono, że poddane kontroli dokumenty wszystkich osób funkcyjnych posiadały zapisy dotyczące sprawowania nadzoru nad podległymi funkcjonariuszami.²³

W zakresie dokumentowania nadzoru służbowego w dokumentacji z prowadzonych postępowań ustalono, iż w 1 przypadku postępowania w sprawie o wykroczenie oraz w 45 przypadkach akt postępowań administracyjnych nie zawarto stosownych wpisów w karcie kontrolnej świadczących o dokonanych nadzorze. Ponadto dokumentacja stanowiąca zawartość akt również nie była opatrzona podpisami przełożonych świadczącymi o prowadzonym nadzorze.

W sprawach karnych wszystkie tj. 4 z 4 posiadały wpisy dokumentujące przeprowadzenie nadzoru lecz 3 z 4 nie zawierały daty dokonania tych czynności.

W toku kontroli stwierdzono, że nie dokonywano żadnych innych czynności dokumentujących przeprowadzenie nadzoru służbowego oprócz zatwierdzania ze strony przełożonych oświadczenia sporządzonego po wykonanym tłumaczeniu. W tej sprawie Komendant PSG w przesłanej korespondencji²⁴ wyjaśnił, że prowadzony jest bieżący nadzór bez jego dokumentowania.

Pomimo deklarowanego ze strony przełożonych PSG sprawowania nadzoru służbowego w badanym obszarze nie wyeliminowano stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości i uchybień w wyniku czego nie można uznać go za skuteczny.

Mając na względzie całość poczynionych ustaleń kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

2. Legalność, rzetelność, celowość i gospodarność udziału tłumaczy w postępowaniach administracyjnych, przygotowawczych i w sprawach o wykroczenia w tym ustalania czasu/zakresu pracy, wynagrodzenia za wykonaną usługę oraz zwrotu kosztów dojazdu.

Decyzją nr 72/20 określono zasady powoływania tłumacza, dokumentowania jego pracy oraz obiegu dokumentów w NoOSG.

²⁰ Akta kontroli, str. 363-380

²¹ Akta kontroli, str. 337-339

²² Akta kontroli, str. 668-680

²³ Akta kontroli, str. 352-354

²⁴ Akta kontroli, str. 344-348

Zespół kontrolny na podstawie przekazanej i zgromadzonej dokumentacji, tj. akt prowadzonych postępowań administracyjnych, do których powoływano tłumacza, zestawień statystycznych uzyskanych z systemów teleinformatycznych SG oraz umów zawartych z tłumaczami stwierdził, że w związku z prowadzonymi postępowaniami administracyjnymi sporządzano umowy z tłumaczami. Jednocześnie stwierdzono, że w 23 przypadkach zawarto jedną umowę o dzieło z tłumaczem obejmującą tłumaczenia do więcej niż jednego postępowania²⁵. Praktykę taką uznać należy za właściwą i zgodną z zapisami §14 decyzji nr 72/20.

Jednocześnie w toku prowadzonych działań kontrolnych stwierdzono, że w przypadku 1 postępowania administracyjnego²⁶ mimo udziału tłumacza w postępowaniu nie sporządzono zarówno umowy z tłumaczem obejmującej wskazane postępowanie oraz stosownego oświadczenia. Komendant PSG w Gorzowie Wlkp. poinformował, że: „*Oświadczenie do umowy z tłumaczem o nr 46/GW/20 z dnia 06.08.2020r. wskazuje, iż czynności w tym dniu trwały 3 godziny i zostały rozliczone do postępowania 103/20/CU/ZDP. Jak wynika z akt postępowania 105/20/CU/ZDP czynności w tym dniu zostały przeprowadzone także z udziałem tłumacza j. rosyjskiego – p. (...). Nie ujęcie postępowania 105/20/CU/ZDP w oświadczeniu do umowy nr 46/20/CU/ZDP wynika z oczywistej pomyłki pisarskiej funkcjonariusza sporządzającego dokumenty z tłumaczem. Umowa 46/GW/20 (...) dotyczy czynności tłumacza zarówno do postępowania 103/20/CU/ZDP jak i 105/20/CU/ZDP*”.²⁷ W ocenie kontrolujących stwierdzonego przypadku nie można rozpatrywać w kontekście oczywistej omyłki pisarskiej. Nadto wskazać należy, że zapisy decyzji nr 72/20 precyzyjnie określają zasady powoływania tłumacza. Jednocześnie zapisy decyzji dopuszczają możliwość zawarcia jednej umowy do więcej niż jednego postępowania, jednakże jak sam zauważył Komendant PSG wskazana przez niego umowa nr 46/GW/20 oraz sporządzone oświadczenie nie zawiera informacji jakoby obejmowały również wskazane powyżej postępowanie nr 105/20/CU/ZDP. W związku z powyższym opisana sytuacja została zakwalifikowana jako **nieprawidłowość**, za którą odpowiedzialność ponosi funkcjonariusz zawierający umowę z tłumaczem, sporządzający oświadczenie oraz osoba go nadzorująca.

Jednocześnie kontrolujący zweryfikowali pozostałe przeprowadzone postępowania administracyjne, nie wskazane w rejestrze umów w sprawach powołania tłumacza. Potwierdzono, iż w 16 przypadkach do prowadzonych postępowań administracyjnych z uwagi na znajomość przez cudzoziemca języka polskiego nie zawierano umów z tłumaczem.²⁸ Potwierdzeniem znajomości języka polskiego były zapisy w protokołach przesłuchania strony, protokołach zatrzymania osoby oraz odręcznie sporządzone przez cudzoziemców pisma. Postępowanie takie jest zgodne z zapisem §5 ust. 1 pkt 1 decyzji nr 72/20 i mając na uwadze przyjęte kryteria kontroli ocenione zostało pozytywnie.

Ponadto kontrolujący w toku prowadzonych czynności ustalili, że wszystkie zawarte z tłumaczami umowy były zgodne ze wzorem określonym w załączniku nr 2 do cytowanej powyżej decyzji²⁹ oraz każdorazowo nadawano im indywidualne numery ewidencyjne wyczerpując tym samym zapis §13 wskazanego aktu prawnego.

Ustalono na podstawie przekazanej dokumentacji, że zawarte z tłumaczami umowy do przeprowadzonych postępowań administracyjnych ewidencjonowane były w prowadzonym rejestrze umów. Niemniej jednak stwierdzono, że w 1 przypadku w rejestrze umów w sprawach powołania

²⁵ Akta kontroli, str. 31-39, 68-174

²⁶ Akta kontroli, str. 614-642

²⁷ Akta kontroli, str. 344-348

²⁸ Akta kontroli, str. 667

²⁹ Akta kontroli, str. 657-667

tłumacza³⁰ dokonano wykreślenia wskazanego wcześniej numeru postępowania³¹. Komendant PSG w Gorzowie Wlkp. wyjaśnił, że „*Postępowanie nr 105/20/CU/ZDP zostało najprawdopodobniej wykreślone z rejestru umów z tłumaczem omyłkowo, gdyż w pozycjach poniżej również zostały nanoszone zmiany w wartościach brutto. (...)*”.³² Kontrolujący wskazany przypadek uznali jako uchybienie formalne nie mające znaczenia dla obszaru objętego tematyką kontroli.

Na etapie przygotowania kontroli przekazano zespołowi kontrolnemu informację w zakresie przeprowadzonych postępowań karnych i w sprawach o wykroczenia, na potrzeby których korzystano z pomocy tłumacza.³³ Z przekazanych informacji wynika, iż w okresie objętym kontrolą w PSG w Gorzowie Wlkp. przeprowadzono 8 postępowań karnych oraz 10 postępowań w sprawach o wykroczenia, w trakcie których korzystano z udziału tłumacza. Kontrolujący dokonując analizy informacji zawartych w systemie CBD ██████████³⁴ stwierdzili rozbieżności w zakresie ilości przeprowadzonych postępowań z udziałem tłumacza, które zostały wyjaśnione w trakcie prowadzonych czynności kontrolnych. Kontrolujący ustalili, iż w 3 przypadkach postępowania karne wobec cudzoziemców zostały przeprowadzone z udziałem biegłego innego niż tłumacz, tj. eksperta kryminalistyki. Ponadto w stosunku do 1 postępowania ustalono, iż postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego – tłumacza języka ukraińskiego zostało wydane w dniu 01.03.2021 r., a więc poza okresem objętym kontrolą. W stosunku do pozostałych postępowań karnych stwierdzono, iż korzystano z udziału tłumacza w związku z czym każdorazowo wydano postanowienie o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego.³⁵

W toku prowadzonych czynności kontrolnych stwierdzono ponadto, iż w kontrolowanym okresie przeprowadzono 11 postępowań w sprawach o wykroczenia, w zakresie których ustalono, każdorazowe wydanie stosownych postanowień o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego – tłumacza. Działanie w tym zakresie oceniono **pozytywnie**.

Kontrolujący ustalili, iż w przeprowadzonych postępowaniach administracyjnych, karnych i w sprawach o wykroczenia udział tłumacza odzwierciedlony został na dokumentach podlegających tłumaczeniu. Stosowne adnotacje zostały umieszczone na protokołach kontroli legalności pobytu, protokołach zatrzymania osoby, zawiadomieniu o wszczęciu postępowania administracyjnego, oświadczeniu o otrzymaniu pouczenia o zasadach i trybie postępowania, protokole przesłuchania strony, protokole zapoznania się z aktami sprawy, oświadczeniu o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania wraz z pouczeniem, postanowieniu o przedstawieniu zarzutów, protokole przesłuchania podejrzanego, załączniku do protokołu przesłuchania podejrzanego dot. ustalenia jego stanu majątkowego, pouczeniu podejrzanego o możliwości ukarania wyrokiem bez rozprawy, protokole tymczasowego zajęcia mienia ruchomego. W 1 przypadku³⁶ stwierdzono, iż czynności zostały przeprowadzone z udziałem tłumacza języka gruzińskiego poprzez telekonferencję. Komendant PSG w Gorzowie Wlkp. poinformował, iż „*Powodem przeprowadzenia tłumaczenia w formie telekonferencji do postępowania administracyjnego nr 146/20/CU/ZDP był brak dostępnych tłumaczy j. gruzińskiego na terenie powiatu gorzowskiego. W celu uniknięcia przedłużania postępowania oraz nie wyrażenia zgody przez tłumacza j. gruzińskiego – panią (...) na przyjazd bezpośrednio do Placówki SG w Gorzowie Wielkopolskim zdecydowano o przeprowadzeniu tłumaczenia poprzez telekonferencję. Jednocześnie zgodnie z Decyzją nr 72/20 w §7 określono, iż przy korzystaniu z tłumaczeń należy się*

³⁰ Akta kontroli, str. 31

³¹ Akta kontroli, str. 614-642

³² Akta kontroli, str. 337-339

³³ Akta kontroli, str. 4-10

³⁴ Akta kontroli, str. 690-694

³⁵ Akta kontroli, str. 657

³⁶ Akta kontroli, str. 381- 403

kierować zasadą celowego i oszczędnego wydawania środków budżetowych – co niewątpliwie miało miejsce w tym przypadku – brak kosztów dojazdu tłumacza”.³⁷ Wskazać należy, że zespół kontrolny nie neguje formy przeprowadzonego tłumaczenia, tj. poprzez telekonferencję uznając ją za działanie prawidłowe w kontekście szybkości prowadzonego postępowania i kryterium gospodarności. Niemniej jednak stwierdzono, iż w kontrolowanym przypadku niejednolicie poświadczano przetłumaczenie przez tłumacza dokumentów na język gruziński. Ustalono, iż protokół zatrzymania osoby został własnoręcznie poświadczony przez funkcjonariusza odnośnie wykonania tłumaczenia. Wątpliwości kontrolujących odnoszą się do zawiadomienia o wszczęciu postępowania administracyjnego, klauzuli informacyjnej RODO, oświadczenia cudzoziemca o otrzymaniu pouczenia o zasadach i trybie postępowania w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu, protokołu przesłuchania strony, protokołu z czynności umożliwienia stronie zapoznania się z aktami sprawy oraz oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania od decyzji administracyjnej. Wskazane dokumenty co prawda zostały opatrzone nadrukiem „Przetłumaczono na j. gruziński za pośrednictwem telekonferencji przy udziale tłumacza j. gruzińskiego pani (...)” niemniej jednak stwierdzono brak podpisu osoby poświadczającej wykonane tłumaczenie. Wskazany przypadek kontrolujący uznali jako **nieprawidłowość** bowiem potwierdzenie faktu przetłumaczenia dokumentów jest kluczowe dla sporządzanego oświadczenia i wykazanego w nim kosztu wykonanego tłumaczenia. Odpowiedzialność za stwierdzoną nieprawidłowość ponosi funkcjonariusz realizujący czynności z udziałem tłumacza oraz osoba go nadzorująca.

Ponadto w wyniku weryfikacji akt postępowania administracyjnego stwierdzono, że w 1 przypadku³⁸ opatrzone adnotacją tłumacza wskazującą na przetłumaczenie na język ukraiński dokumentu sporządzonego w języku ukraińskim, tj. oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania od decyzji administracyjnej. Kierownik podmiotu kontrolowanego poinformował, iż „(...) *Dodatkowa adnotacja o tłumaczeniu na j. ukraiński na ww. dokumencie została omyłkowo umieszczona przez tłumacza – bez wpływu na koszty tłumaczenia*”.³⁹ Wskazany przypadek kontrolujący uznali jako **uchybiecie** formalne nie mające negatywnego wpływu dla kontrolowanego obszaru.

Kontrolujący stwierdzili, że w przeprowadzonych postępowaniach administracyjnych, karnych i w sprawach o wykroczenia każdorazowo sporządzano oświadczenia, w którym zawierano informacje dotyczące ilości godzin tłumaczenia oraz właściwą kwotę wynagrodzenia. Jednakże w toku czynności kontrolnych potwierdzono, że w 8 przypadkach akta postępowania administracyjnego zawierały odręcznie sporządzony przez cudzoziemca dokument – oświadczenie o znajomości języka rosyjskiego, który został pisemnie przetłumaczony przez tłumacza na język polski⁴⁰. Analiza oświadczeń sporządzonych do zawartych z tłumaczem umów wskazuje, iż nie wykazywano w kosztach przeprowadzonego przez tłumacza tłumaczenia pisemnego. Komendant PSG w Gorzowie Wlkp. poinformował, że „*W oświadczeniach tłumacza dotyczących ww. postępowań nie wykazywano tłumaczenia pisemnego oraz nie ujęto kosztu pisemnego tłumaczenia, gdyż tłumaczenie to zostało dokonane ustnie podczas prowadzonego w tym dniu postępowania i za tą czynność tłumacz otrzymał wynagrodzenie*”. Jednocześnie Komendant PSG w Gorzowie Wlkp. powołał się na konieczność celowego i oszczędnego wydawania środków budżetowych.⁴¹

Zespół kontrolny przedstawionych wyjaśnień nie uznał za wystarczające, a wskazane przypadki zakwalifikowane zostały jako **nieprawidłowości**, za które odpowiedzialność ponoszą funkcjonariusze sporządzający oświadczenia. W przedmiotowych postępowaniach bezspornym dowodem

³⁷ Akta kontroli str. 234-240

³⁸ Akta kontroli, str. 413-414

³⁹ Akta kontroli, str. 234-240

⁴⁰ Akta kontroli, str. 404-412

⁴¹ Akta kontroli, str. 232-240

przeprowadzonych tłumaczeń pisemnych są zgromadzone w nich dokumenty. Nie można tym samym kwalifikować ich do rozliczenia uważając, iż ta sama treść została przetłumaczona ustnie. Powyższe sytuacje świadczą jednocześnie o niewystarczającym nadzorze funkcjonariuszy funkcyjnych.

Zgodnie z zapisami §24 decyzji nr 72/20 osobami uprawnionymi do zatwierdzania sporządzonych oświadczeń są kierownik jednostki organizacyjnej lub jego zastępca. W toku czynności kontrolnych potwierdzono, iż każdorazowo oświadczenia zatwierdzane były przez Komendanta PSG w Gorzowie Wlkp. lub jego Zastępcę. Powyższy obszar kontrolujący ocenili **pozytywnie**.

Również **pozytywnie** oceniono stosowanie każdorazowo zapisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie wynagrodzenia za czynności tłumacza przysięgłego w zakresie wskazanych stawek za wykonywane tłumaczeń.⁴²

Zespół kontrolny na podstawie analizy oświadczeń sporządzonych w związku z zawartymi z tłumaczami umowami oraz postanowieniami o dopuszczeniu dowodu z opinii biegłego stwierdził, iż w kontrolowanym okresie w 54 przypadkach dokonano zwrotu kosztów podróży tłumaczy w związku z koniecznością wykonania tłumaczenia. Wskazane w sporządzanych oświadczeniach wyliczenie kosztów podróży każdorazowo zawierało liczbę kilometrów pokonanych przez tłumacza oraz zastosowaną stawkę wynikającą z §2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy⁴³. Ponadto Komendant PSG w Gorzowie Wlkp. wskazał, że dokonywana jest weryfikacja dowodu rejestracyjnego pojazdu tłumacza w celu ustalenia pojemności silnika. W odniesieniu do wykazywanej przez tłumacza ilości kilometrów weryfikacja odbywa się w oparciu o dostępne portale internetowe.⁴⁴ Działanie w tym zakresie oceniono pozytywnie.

W myśl §25 decyzji nr 72/20 po wykonaniu czynności określonych w §23 i 24 do Głównego Księgowego NoOSG przesyła się niezwłocznie m.in. egzemplarz nr 2 umowy lub kopię postanowienia oraz egzemplarz nr 2 oświadczenia. W toku przeprowadzonych czynności kontrolnych kierownik podmiotu kontrolowanego przekazał, iż zatwierdzone dokumenty przekazywane są do kancelarii ogólnej placówki. Ewidencja przekazanych dokumentów odbywa się poprzez *Książkę doręczeń przesyłek miejscowych*, w której rejestrowana jest przesyłka, która przekazywana jest funkcjonariuszom udającym się do Komendy NoOSG. Potwierdzenie przekazania przesyłki następuje poprzez stosowny podpis pracownika kancelarii jawnej Komendy NoOSG. Jednocześnie Komendant PSG w Gorzowie wskazał, iż przytoczony system doręczeń obowiązuje od 01.01.2021 r. Ponadto poinformował, że „(...) Poprzednia kierownik kancelarii - (...) po spakowaniu przesyłki przekazywała ją funkcjonariuszom udającym się do Komendy NoOSG. Tam przesyłka przekazywana była do kancelarii ogólnej bądź bezpośrednio do PGK – brak potwierdzeń doręczenia. W okresie od 20.08.2020 r. do dnia 31.12.2020 r. przesyłki nadawane były jako korespondencja przesyłana za pomocą operatora pocztowego zgodnie z umową z operatorem pocztowym – Poczta Polska S.A.”⁴⁵.

Zespół kontrolny ustalił na podstawie przekazanej dokumentacji, tj. *Książki doręczeń przesyłek miejscowych*⁴⁶, iż wpisy w niej zawarte wskazują na nadanie przesyłek miejscowych od dnia 15.02.2021 r. oraz zawierają wpisy dotyczące 5 umów o dzieło oraz 2 postanowień do przeprowadzonego postępowania w sprawie o wykroczenie i sprawy karnej. Ponadto na podstawie przekazanych kopii pocztowych książek nadawczych zawierających numer nadawczy poszczególnych przesyłek nie można

⁴² Akta kontroli, str. 657-667

⁴³ Dz.U. Nr 27, poz. 271 z późn. zm.

⁴⁴ Akta kontroli, str. 344-348

⁴⁵ Akta kontroli, str. 234 - 240

⁴⁶ Akta kontroli, str. 643 - 650

ustalić jaka konkretnie korespondencja została wysłana.⁴⁷

W związku z powyższym Komendant PSG w Gorzowie Wlkp. przekazał informację w postaci zestawienia tabelarycznego, które wskazywało sposób dostarczenia umów wraz z oświadczeniami i rachunkami do postępowań przeprowadzonych w terminie 01.01.2021 r. - 15.02.2021 r.⁴⁸

Ponadto w zakresie pozostałej korespondencji objętej okresem kontroli Komendant PSG w Gorzowie Wlkp. poinformował, że „(...) Placówka Straży Granicznej w Gorzowie Wlkp. nie posiada innych, niż już uprzednio przekazanych Zespołowi Kontrolnemu dokumentów. Dokumenty wytworzone do dnia 15.02.2021 r. przewożone były do Komendy NoOSG głównie przez funkcjonariuszy i składane w Kancelarii Ogólnej. Funkcjonariusze nie odbierali od pracowników kancelarii pokwitowania odbioru dokumentów. Dokumenty przesyłane za pośrednictwem operatora pocztowego – jako listy polecone także nie były rejestrowane jako pisma wychodzące z PSG”.⁴⁹

Kontrolujący funkcjonujący do dnia 15.02.2021 r. sposób przesyłania korespondencji uznali za nietransparentny, mogący powodować utrudnienia w identyfikacji przesyłanych dokumentów. Niemniej jednak mając na względzie przekazaną przez Komendanta PSG w Gorzowie Wlkp. informację, tj. „(...) nadmieniam, iż pomimo nie posiadania dowodów przesłania i odbioru kierowanej do Komendy NoOSG korespondencji w przedmiotowej sprawie, wszystkie zawarte przez PSG w Gorzowie Wlkp. umowy, oświadczenia, wydane postanowienia oraz otrzymane rachunki zostały skutecznie dostarczone do Komendy NoOSG i opłacone przez PGK” oraz wprowadzone działania naprawcze, tj. od dnia 15.02.2021 r. ewidencjonowanie przesyłek adresowanych do Komendy NoOSG w *Księżce doręczeń przesyłek miejscowych do Krosna Odrz.* zespół kontrolny wskazane przypadki uznał za **uchybień**.

Kontrolujący w toku kontroli ponadto stwierdzili: w przypadku postępowań nr 20/21/CU/UWK i 21/21/CU/ZDP sporządzone oświadczenie odbiegało od wzoru określonego w decyzji nr 72/20, rozbieżności w numeracji zawartej w *Rejestrze umów w sprawach powołania tłumacza*, a numerem wskazanym w zawartej umowie oraz brak oznaczenia numeru egzemplarza umowy w 21 przypadkach. Z przekazanych przez kierownika podmiotu kontrolowanego wyjaśnień wynika, iż wskazane sytuacje następowały w wyniku oczywistych omyłek pisarskich. Powyższe wyjaśnienia zespół kontrolny przyjął do wiadomości uznając wskazane przypadki za **uchybień** niepowodujące następstw dla kontrolowanej działalności. Niemniej jednak świadczą one o niedostatecznej rzetelności osób sporządzających poszczególne dokumenty, co skutkowało powstaniem błędów lub braków w ich treści.

Uwzględniając przyjęte do kontroli kryteria legalności, rzetelności, gospodarności i celowości kontrolowany obszar oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami**.

IV. Wnioski/ zalecenia.

1. Zapewnić zawieranie w imieniu Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej umów o dzieło z tłumaczami przez osoby upoważnione (w tym aktualizowanie wydanych upoważnień).
2. Każdorazowo przestrzegać przepisu §6 decyzji nr 72/20 Komendanta Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej z dnia 15 maja 2020 r. w *sprawie trybu powoływania tłumacza w Nadodrzańskim Oddziale Straży Granicznej*.

⁴⁷ Akta kontroli, str. 651 -656

⁴⁸ Akta kontroli, str. 344-348

⁴⁹ Akta kontroli, str. 350

3. W zawieranych z tłumaczami umowach o dzieło każdorazowo wskazywać postępowania objęte czynnościami tłumacza.

4. W przypadku tłumaczeń wykonanych bez fizycznego udziału tłumacza w siedzibie PSG np. w formie telekonferencji, zapewnić potwierdzenie przez funkcjonariusza realizującego czynności z cudzoziemcem wykonanego tłumaczenia na dokumentach tłumaczonych.

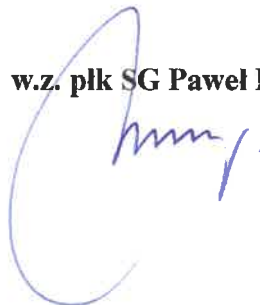
5. Wykonane tłumaczenia pisemne każdorazowo wykazywać w sporządzanych oświadczeniach do umów zawartych z tłumaczem.

6. Wprowadzić skuteczne mechanizmy nadzoru pozwalające na wyeliminowanie nieprawidłowości i uchybień mogących występować w tematyce objętej kontrolą, uwzględniając treść wystąpienia pokontrolnego.

V. Informację o sposobie wykonania wniosków/zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia należy przedłożyć Komendantowi Nadodrzańskiego Oddziału Straży Granicznej w terminie do 30.11.2021 r. za pośrednictwem Naczelnika Wydziału Kontroli NoOSG.

VI. Wystąpienie pokontrolne sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden – przeznaczony dla kierownika jednostki kontrolowanej – doręczany jest za zwrotnym potwierdzeniem odbioru.

w.z. plk SG Paweł MAZIEC

Sporządzono w 2 egzemplarzach:

Egz. nr 1 - Komendant Placówki SG w Gorzowie Wlkp.

Egz. nr 2 - WK NoOSG

Wyk. Zespół kontrolny (666 2283)

Dnia 27.10.2021 r.

